

ALLAH'IN YARDIMI VE ZAFER*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîren tayyiben mübâreken fîh... Kemâ yuhibbü ve yerdâ... Ve yenbağî li-celâli vechihi'l-kerîm...Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne ve şefîi'l-müznibîn muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'nnebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

أَبْغُونِي ضِعْفَاءَكُمْ فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنْصَرُونَ
بِضِعْفَائِكُمْ

(حم. د. ت. ن. ك. حب. طب. ق. عن أبي الدرداء)

RE. 8/8 (*Ebğünî duafâeküm, feinnemâ türzeküne ve tünsarüne bi-duafâiküm*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlelerinden razı olsun... Kandiliniz mübarek olsun... Rabbimiz cennetiyle, cemâliyle cümlelerinizi müşerref eylesin...

Cennetin yolu Peygamber SAS Efendimiz'in yoludur. Onun sünnetine sarılmaktır, ümmetine hizmet etmektir. O bakımdan bizim dergâhımızda hadis-i şeriflerin okunması an'ane olmuştur. Bu hadis-i şerifleri okuyacağız, dilimizin döndüğünce anlatacağız. Maksudumuz Rasûlullah Efendimiz'in şefaatine ermek, onun hadislerini duymak, duyurmak; onların mucibince amel edip, sünne-i seniyyeyi ihyâ eyleyip, Rabbimizin vaad ettiği şehid sevaplarına nâil olmak... İki cihan saadetine ermek... Rabbimiz bu muradlarımıza bizleri nâil eylesin...

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbainin, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkikîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamızın ve

kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir *Fâtîha*, üç *İhlâs*- ı *Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

a. Zayıflar Hürmetine Rızık ve Zafer

Az önce mukaddimede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 8. sayfasındaki 8. hadis-i şeriftir. Fakirlerle ilgili... Ebü'd-Derdâ RA rivayet etmiş, mübarek; Allah şefaatine nâil eylesin... İsmi *Uveymir* veya *Âmir ibn-i Mâlik* imiş Ebü'd-Derdâ

RA'ın. *Ebü'd-Derdâ* künyesidir. Ebû ile başlayan isimler künyedir. O künyenin arkasındaki asıl ismi aramak lâzım! Meselâ, Fâtih Sultan Mehmed Han'ın ismi Muhammed... Ama künyesi *Ebü'l-Feth*, fethin babası... Yâni nice nice fetihler yapmış olan kimse mânâsına... Bu hadis-i şerif Tirmizî'de, Neseî'de, Beyhakî'de, Hâkim'in Müstedrek'inde, İbn-i Hibbân'da, Taberânî'de, Ahmed ibn-i Hanbel'de var... Tirmizî de hasen ve sahih hadis diye tavsif eylemiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

أَبْغُونِي ضُعَفَاءَكُمْ فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنْصَرُونَ
بِضُعَفَائِكُمْ

(حم. د. ت. ن. ك. حب. طب. ق. عن أبي الدرداء)

RE. 8/8 (*Ebğünî duafâeküm, feinnemâ türze-küne ve tünsarûne bi-duafâiküm*) (*Ebğünî duafâeküm*) “Bana sizin içinizdeki zayıflar konusunda yardımcı olunuz. (*Feinnemâ türze-küne ve tünsarûne bi-duafâiküm*) Çünkü siz rızka ve zafere zayıflarınızın berekâtıyla, zayıflarınızın hürmetine, zayıflarınızın hatırına nâil oluyorsunuz.” İçinizdeki güçsüz, kuvvetsiz, zavallı gördüğünüz o fukaracıkların hürmetine

¹ Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.290, no:1624; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.162, no:2227; Neseî, *Sünen*, c.X, s.262, no:3128; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.198, no:21779; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.117, no:4139; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.30, no:4388; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.345, no:6181; İbn-i Asâkir, *Târihi Dimaşk*, c.XIX, s.253; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.179, no:6048; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.119, no:181.

rızıklanıyorsunuz, yağmur yağıyor, meyva bitiyor, ekin bitiyor, düşmana karşı zafer kazanıyorsunuz. O beğenmediğiniz zayıflar hürmetine, Allah acıyor da günahlarınızdan dolayı sizi helâk etmiyor, sizin rızkınızı kesmiyor, sizi düşmana çığnettirmiyor, zafer nasib ediyor. Muzaffer ediyor, mansur ediyor, müeyyed eyliyor.

“—Kim içimizdeki zayıflar?”

Tabii zayıfların başta geleni çocuklardır. Mâsum çocuklardır, günahsız çocuklardır. Zavallı, bir şeye gücü yetmez, dövsen bir kenarda büzülür, kalır. Yemek vermezsen, ağlaya ağlaya uyur kalır. Bugünkü gazetelerde, radyolarda ajanslarda söylüyor ya, her gün kırk bin tane çocuk ölüyormuş dünyada... Bakarsan büyür, bakmazsan ölür.

Annesi bakmazsa, babası bakmazsa, köprü altına bırakırsa, veyahut iyi bakmazsa, yanlış terbiye ederse, yanlış yollara sevk ederse, çocuklar zâyi olur.

Zayıfların bir tanesi çocuklar...

Sonra, kocası ölmüştür, kadın kalmıştır. Ne yapsın şimdi bu kadıncağız? Namuslu ama parayı nereden bulacak, bu çocukları nasıl yetiştirecek? Yetimlere nasıl bakacak?

Dul kadın zayıf bir kimsedir.

Veyahut çoluk çocuğu cihada gitmiştir, şehid olmuşlardır. Torunlar dedeye kalmıştır. Dede zaten kendisi aciz, maaşı az... Torunlarıyla kalmıştır. Şimdi bu zavallı ihtiyar ne yapsın da bu aileyi geçindirsin? Al sana bir zayıf daha...

İhtiyarlar, dullar, yetimler, çocuklar... Sonra bir de yoksullar...

Yoksullar da parası pulu olmadığı için zayıftır, boynu büküktür, işini yürütemez. *Zengin arabasını dağdan aşırır...* Verir parayı, bastırır parayı, arabasını dağdan öbür tarafa aşırır. *Fakir düz yolda yolunu şaşırır.* Nasıl yürüyeceğini şaşırır zavallı... Fakirler ama:

لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِحْفَافًا

(البقرة: ٢٧٣)

(*Lâ yes'elûne'n-nâse ilhâfâ*) “Fakir olduğu halde insanların yakasına yapışıp da ısrar edip, yüz kızartıp kimseden bir şey istemezler.” (Bakara, 2/273)

Böyle onurlu olur, edepli olur, boynunu büker, Rabbinden ister. Gayriye el avuç açmaz. Fakirdir, fakirliğin acısını çeker. Bazı günler aç kalır. Bazı kış günleri soğuktan tir tir titrer. Öksürük olurlar, iyi olurlar. Güneşli havada şükrederler, soğuk havada titreşirler. İşte bunlar da zayıf...

İşte bu mazlumların hürmetine, bu mâsumların hürmetine, bu zayıfların hürmetine, fakirlerin hürmetine Allah bizi cezalandırmıyor. Yoksa günahlar boyu geçmiş...

Şairin dediği gibi:

Her dem hatadır kârımız.

Sabahtan akşama hatalar içindeyiz. Merhum Süleyman Çelebi'nin dediği gibi:

Gece gündüz işleri isyan kamu

Korkaram ki yerleri ola tamu

Gece gündüz isyan... Gece televizyon seyreder, şarkı dinler... Gazinoya gider, bara gider, pavyona gider... Kumar oynar, eğlenceye gider... Hanımını süsler, lüks tuvaletleri giydirir, lüks otomobile binerler...

“—Boğaz’ın acaba hangi gazinosuna gitsek, acaba neresi daha manzaralı? Neresi daha lüks? Neresi etrafa hava atmak için uygun? Sosyete nereye geliyor?”

Gece gündüz böyle giderler.

“—Zengini böyle de fakiri çok mu uslu?”

İslâm’ı öğretmezsen fakir de öyle olur. Gecekondulu mahallesindeki insanlar da kimisi kumardadır, kimisi içkidedir, kimisi hatadadır, kimisi suçtadır, kimisi hırsızlıktadır, kimisi arsızlıktadır.

Kurtuluş İslâm’da... Müslümansa insan, zengin de olsa kurtulur, fakir de olsa kurtulur. Müslümanlık terbiyesini alamamışsa, yazık... O zaman Allah taş yağdırabilir kafasına milletin, felâket yağdırabilir.

Hani o Güney Amerika’da volkan bir patladı, bütün ovayı lâvlar istilâ etti. Hayvanlar lâvların arasında kaldı. Çocuklar boğazlarına kadar lâvların içinde kaldılar. Gözleri fal taşı gibi açılmış, donmuş kalmış durumda... Ağlaştılar ağlaştılar, kurtarmaya kimse gelmedi, helâk oldular. Yirmi bin kişi, otuz bin kişi, elli bin kişi...

Neden? Allah'ın gazabı öyle tecelli ediyor. Kim bilir nasıl bir kavimdi? Zâten Müslüman değildi, İslâm'dan haberi yok... Karnavalların, eğlencelerini televizyonlar gösteriyorlar. Din olmayınca, iman olmayınca, namus olmayınca Allah'ın gazabına mâruz kaldılar.

Bu eski kavimlerin de günahlardan dolayı nasıl helâk olduklarını, Kur'an-ı Kerim bize bildiriyor.

İşte bizim içimizdeki o zayıflar hürmetine, o sabîler hürmetine, o fukarâ hürmetine, o boynu bükük, her yerde itilip kakılıp da, "Aman yâ Rabbi!" deyip başka bir dayanacak yeri olmayan, ilticâ edecek yeri olmayan, ama ağzı dualı, eli tesbihli, kendisi namazda niyazda olan kimseler hürmetine Allah insana zafer verir, rızık verir.

Onun için eski sultanlar, eski büyük komutanlar ordularına hep güçlü kuvvetli insanları almazlarmış. Pehlivan, 1,80 boyunda, sıktığı zaman demiri büken kuvvetli kimselerin yanında zayıfları da askere alırlarmış. Neden? Zafer ve rızık onlardan dolayı olduğu için... O ağzı dualılar hürmetine olduğundan, dikkat ederlermiş ona...

"—Aman içinizde abdestsiz olmasın! Aman içinizde haram yiyen olmasın! Böyle bir kimse varsa, ayrılısın benim ordumdan... Benim ordumdaki insanlar hep mübarek insanlar olsun!" diye az mı tenbihlemiş fetih uzadıkça Fatih Sultan Mehmed Han...

"—Kuşatma başlayalı 50 gün geçti, 51 gün geçti. Niye hala zafer müyesser olmadı? Niye hala şehri fethedemedim?" diye kabahati kendisinde arıyor.

“–İçinizde namaz kılmayanlar varsa, haram yemiş olanlar varsa ayrılınsın, gitsin! Hiçbir şey demeyeceğim. Ben Allah yolunda, Allah eri olan insanlarla çarpışmak istiyorum.” demiş.

Bir tane ayrılan olmamış. Demek ki, hepsi ricâlullah, ehlullâh... Hepsi namazında niyazında mübarek insanlarmış. Allah o zamanın imkânsızlıkları içerisinde bu surları devirttirmiş, çatır çatır yıktırmış. Ve Müslümanlara bu beldeleri imanlarından dolayı, Allah yolunda çalışmalarından dolayı vermiş. Allah yolundan ayrılmaları dolayısıyla da alır.

Bir resmî hüviyeti olan ciddî kardeşimiz anlatmıştı. Rumların papazlarından biri Almanya’da bir konferans vermiş. O konferansın metni de ellerine geçmiş bizim arkadaşların. Onlar bana naklettiler ki:

“–İki bin yılında İstanbul elimizde olacak!” diyorlarmış. Bunu ben size duyurayım da, ona göre tedbirinizi alın!

Yâni şimdi kaçtayız? On sene sonra... On sene sonra İstanbul Rumların eline geçecekmiş. Ne düzenler düşünüyorlarsa, ne oyunlar kuruyorlarsa... Ne tuzaklar hazırlıyorlarsa, ne planlar yapıyorlarsa, “On sene sonra İstanbul bizim olacak!” diye heves ediyorlar.

“–Alırlar mı?”

Alamayacaklar inşallah... Biz Roma’yı alacağız da, onlar alamayacaklar.

Ama ahali içinden gâvurlaşırsa ne olacak?

Allah tanımaz, peygamber tanımaz, Kur’an

tanımaz, ahkâm tanımaz, haram tanımaz... Büyük tanımaz, hoca tanımaz, söz dinlemez, laf anlamaz... Nefsinin esiri, şeytanın maskarası... Günahlara dalmış gitmiş, âsî, mücrim, zalim, kâfir, kıpkızıl, kapkara, simsiyah... Allah cezayı verebilir. Ama öyle rivayetler var ki, alamayacaklar.

Allah beldelerimizi düşmana çiğnettirmesin... Bizim çok geniş diyarlarımız vardı. Bugün işçi gönderdiğimiz yerlere, atalarımız vali gönderiyorlardı. Pek çok yerler bizim yönetimimizdeydi. Romanya, Kırım, Kafkasya, Bulgaristan, Mora Yarımadası, Yugoslavya... Bavyera'ya kadar dayanmıştık.

Hepsi Müslümanların elinden çıktı. Neden?

Allah-u Teâlâ Hazretleri kendi has kullarına yardım eder. Kullar kusur edince, yardım kesilir.

*Hak kulundan intikâmın yine kul ile alır;
Bilmeyen ilm-i ledünni onu kul yaptı sanır.*

O zaman birisini musallat ediyor Allah;

“—Sen misin günah işleyen, sen misin benim yolumdan çıkan,

sen misin bana âsî gelen? Sen misin kâfir gibi imanından soyulup, sıyrılıp çıkıp giden, kâfirlere benzeyen?” diye o zaman cezayı verebilir.

Rabbimiz bizi içimizdeki şaşkınlığın, akılsızların, akli kıtların, yanlış düşüncelilerin yaptığından dolayı cezalandırmasın...

İnsanın hasmı, düşmanı Allah olursa, o insan nasıl kurtulur? Bir insanın dostu Allah olursa,

o insanın sırtı nasıl yere gelir? Gelmez! Cümle cihan halkı üşüşseler, bir zarar veremezler.

Peygamber Efendimiz'i, o Taif'te taşıdıkları zamanı şöyle gözümün önüne getiriyorum, ayaklarının kanadığı zamanı düşünüyorum. Allah'ın varlığını, birliğini anlatmağa Taif'e gitmiş de, taşıyıp taşıyıp şehrin dışına kadar kovalamışlar. Bir bağ evine sığınmış.

Ne oldu? Taşlayanların hepsi helâk oldu, hepsi gitti. Rasûlüllah'ın davası galip geldi. İslâm dünyanın her yerine yayıldı. Taşlanan Rasûlüllah Efendimiz, sonunda cihana hakim oldu.

O bakımdan aklımız varsa, Allah yolunda yürümemiz lâzım! Akli olmayan zulme sapar, günaha sapar, harama sapar... Akli olanın, Allah yolunda yürümesi lâzım! Allah'ın dostu olmağa çalışması lâzım! Allah'ın hasmı olma durumuna düşmemeğe olanca gayretiyle gayret etmesi lâzım!

Polisten korkar, hâkimden korkar, para cezasından korkar... Parasızlıktan korkar, ticaretin kesada gitmesinden korkar, keyfinin kaçmasından korkar; Allah'tan korkmaz.

Allah'tan korkmamak çok büyük bir cesaret, çok ahmakça bir cesaret... Kâinatın sahibi... Ol dediği zaman her şeyin olduğu; olma derse her şeyin mahvolacağı, kâinatın sahibi, halikı, râzıkımız, Rabbimiz Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne hasım olmaktan korkmuyor insanlar... Zulmün, cahilliğin büyüklüğüne bak!

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi imandan, irfandan, edepten, ahlâktan ayırmasın... O

imanın tadını, böyle tatlı bir meşrubatı yudum yudum içip, tadını ala ala keyfini sürdüğü gibi tadını duymamızı nasib eylesin... Şu imanın, şu Müslümanlığın, şu tasavvufun, şu güzel ahlâkın, şu güzel âdâbın, şu sevginin, şu kardeşliğin, şu muhabbetin tadını Allah bizim dimağımıza versin...

Boş geziyor pek çok kimse... Müslümanlığın tadını duyamamış, kardeşliğin zevkine varamamış, Allah'a itaat etmenin güzelliğini anlayamamış... Allah yolunda para vermenin lezzetini, hayır yapmanın güzelliğini tadamamış. Allah uyanıklık nasib etsin...

Tabii, madem böyle zayıflar hürmetine Allah bize rızık veriyor, zafer veriyor; o halde bizim de zayıfları hor görmememiz lâzım! Çünkü Allah onları seviyor da, onların hürmetine biz de kurtuluyoruz. Onlara riayet etmemiz lâzım, onları kollamamız lâzım!

Çocuksa, iyi bakmamız lâzım! Yetimse, büyütmemiz lâzım! Dulsa, göz kulak olmamız lâzım! İhtiyarsa, hizmet etmemiz lâzım! Fakirse, yoksulsa, paramızdan pay ayırıp onlara vermemiz lâzım!

Biz yiyoruz, o aç... Biz giyiyoruz, o çıplak... Biz ısıtıyoruz, o titriyor... Böyle olmamalı, kardeşlik bu değil. Onlara hayır yapmanın gayretinde olmalıyız.

b. Kulun Kula Yardım Etmesi

Peygamber SAS Efendimizin bir hadis-i şerifini hatırlattı bana bu sözlerim.

Bir hadîs-i kudîde anlatıldığına göre, Rabbü'l-âlemîn, bir kuluna diyecekmiş ki:

“—Kulum, ben hastalandım da, sen beni ziyaret etmedin!” Kul da diyecekmiş ki:

“—Yâ Rabbi, sen Rabbü'l-âlemîn'sin, sen nasıl hastalanırsın? Bu ne demek, anlayamadım?”

“—Kullarımdan bir sevgili kulum hastalanmıştı; onu ziyaret etmiş olsaydın, beni onun yanında bulacaktın. Beni ziyaret etmiş gibi olacaktın.” buyuracakmış.

Hastanelerde o hastaların, veya evinde hasta olup da hastaneye bile gidemeyenlerin...

Hani birisi ne demiş;

“—Hastasın, doktor çağırırsana!” demişler.

“—Ziyarı yok, biz doktorsuz da ölürüz.” demiş.

Kimisi doktor bile çağırılmaz. Bir ziyaretin ne kadar kıymeti var. Ne kadar gönül alır, ne kadar moral verir. Ne kadar keyfini yerine getirir. Ne kadar dua kazanır insan...

“—Ey kulum, acıktım da beni doyurmadın!” diyecek Allah CC.

Diyecekmiş ki kul:

“—Yâ Rabbi, sen Rabbü'l-âlemîn'sin, yâni ben seni nasıl doyurabilirim? Sen acıkmazsın zaten.”

“—Filanca sevgili kulum acıktı, senden yemek istedi. Onu doyurmuş olsaydın, beni doyurmuş gibi olacaktın!”

İkinci söylediğim hadis-i şeriften anlaşıldığına göre, Rabbimiz kulun kula yardım etmesini,

Müslümanın Müslümana destek olmasını çok seviyor. Çok pâyeye veriyor ona, kendisine yapılan ikram gibi sayıyor. Kuluna yapılan itibar ve ikramı, kendisine yapılan itibar ve ikram gibi sayıyor, büyük mükâfatlar veriyor.

Onun için zayıfları kollayalım, çocukları kollayalım!

“—Bir insana yapılan en büyük iyilik nedir?”

Para vermek midir; bir milyon, beş milyon, on milyon... Yüz milyon, bir trilyon...

“—Hayır, değil... Belki paradan dolayı azar, her akşam bir barda, bir pavyonda gezer, tepetaklak cehenneme yuvarlanır.”

En önemlisi bir insanın iman sahibi olmasıdır. Hepimiz öleceğiz ve bu hayatın zamanı ne uzar, ne kısalır. Gelecek bir zaman ve öleceğiz. Ama bugün, ama yarın...

Neylersin ölüm herkesin başında Uyudun uyanmadın olacak; Kim bilir nerde, nasıl, kaç yaşında? Bir namazlık saltanatın olacak; Taht misâli o musallâ taşında...

Ne zaman öleceğimiz bilmiyoruz, ama öleceğiz. İman ile göçmenin, ahiretin ebedî saadetini kazanmanın yolunu öğretmek, bir insana yapılan en büyük iyiliktir.

Adam şarhoş, adam hırsız, adam rüşvetçi... Adam haylaz, adamın gözü sağda solda... Komşunun malında, mülkünde; ehlinde, ailesinde...

E şimdi bundan bir hayır gelmez. Ne millete hayır gelir, ne ailesine hayır gelir, ne kendisine

hayır gelir... Kimseye hayrı olmaz böyle insanın...

Onun için, bir insana yapılacak en büyük iyilik, onu hakîkî mü'min olacak şekilde yetiştirmeye çalışmaktır. Var gücümüzle ona çalışmamız lâzım! Her birimiz onar tane insanı böyle iyi Müslüman yapacak bir hale getirmiş olsak, on misli birden büyüyeceğiz. Nüfusumuz elli milyon, beş yüz milyon olacağız. Bir dahaki seneye dünya Müslüman olacak. Birisi geldi bana, sordum: “—Çoluk çocuğun ne iş yapar?” “—Bir çocuğum imam-hatipte, ikinci çocuğum imam-hatipte, üçüncü çocuğum imam hatipte... Ötekisi ilkokula yeni başladı.” Mâşaallah, babalık vazifesini yapıyor. Hepsini Allah'ın ayetlerini, Rasûlüllah'ın hadislerini bilecek tarzda yetiştiriyor. Allah korusun... Kendi başına olduğu zamanda günahlara saptırmasın Allah... Babaların duasının da kıymeti var... Zayıflara hürmet edelim, izzet edelim, yardım edelim, yetiştirelim, besleyelim, bakalım; Allah'ın rızasını kazanalım! Birinci hadis-i şeriften bu çıkıyor. Başta çocuklar olmak üzere, yaşlılar, dullar, yetimler, fakirler, miskinler; hepsine yardım elini uzatacağız. Biz Müslümanlar kendisi için yaşayan insanlar değiliz, başkasına faydalı olmak için gayret eden insanlarız. Çünkü bize hadis-i şerifte hedef şöyle gösterilmiş: Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.58, no:5787; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.108, no:129 ve c.II, s.223, no:1234; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.79, no:630; İbni Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.404; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.177, no:6549; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.240, no:679, 772; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.110, no:24435; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.234, no:1254, 2698.

خَيْرُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ

(القضاعي عن جابر)

(Hayru'n-nâs) “İnsanların en hayırlısı (enfauhüm li'n-nâs) insanlara faydası en çok olandır.” Hedef bu... “Öteki insanlara benim faydam ne kadar çok olursa, o kadar hayırlı insan olacağım. O kadar derecem yüksek olacak, o kadar sevabım fazla olacak.” diye bütün Müslümanların gayreti budur.

Bir kardeşimiz bir cami yaptırdı, böyle tıklım tıklım doluyor Ramazan'da... Şimdi diyor:

“—Bir cami daha yaptıracam!”

“—Falanca yerde mülküm var, satacağım; iki milyar ediyor, üç milyar ediyor... Bir cami daha yaptıracam! Arkasından bir cami daha yaptıracam!”

Aşk olsun, mâşâallah...

Birisini duydum ki... Bizim bir hadis enstitümüz var... Biz üniversite mezunu kimseleri alıyoruz, dört sene daha okutuyoruz, üç sene daha okutuyoruz, iki sene daha okutuyoruz... “Arapçayı iyi öğrensin, dinini iyi öğrensin, hafızlığını tamamlasın, iyi bir din alimi olsun, nereye giderse orada İslâm'ı anlatsın!” diye.

Duymuş bizim böyle bir müessesemiz olduğunu... O da üç tane birden açmış. Kendi parasıyla... Hocalarını da kendi maaşlandırıyor, talebelere de bursunu kendisi veriyor. Binasını da kendisi hazırlıyor.

Aşk olsun! Allah malını daha çok etsin.... Bak, İslâm'a ne kadar faydalı oluyor!

Geçenlerde bizi bir semtte şöyle bir dolaştırdılar. Bilmediğim o Gülveren miydi, nereler ise... Ben Ankara'da iken, adını bilmediğim yeni yeni pek çok semtler olmuş buralarda... Baktım bir koca cami: Ebû Bekir Camii... *Radıya'llahu anh...* Mâşâallah, kocaman bir cami... Baktım bir tarafından duvar ta öbür tarafına kadar gidiyor, aşağıya doğru gidiyor. Geniş bir saha...

Baktım arkasında kocaman dört katlı, beş katlı bir büyük bina... Kur'an Kursu binası... Aşk olsun, imrendim yâni... Allah razı olsun...

Bizim memleketimizin mayasında vardır bu... Hayır sahipleri az değil, eksik değil... Allah size de, bize de camiler, hayılar, kurslar, nice nice ecirli, sevaplı işler yapmayı nasîb etsin...

Şimdi burada bir şeyi unutmuştum, onu da söyleyeyim. Rasûlüllah SAS Efendimiz:

أَبْغُونِي ضِعْفَاءَكُمْ

(*Ebğünî duafâeküm*) “Zayıflarınızı bulmak hususunda bana yardımcı olun!” buyurmuştu. Bu; “—Yâ Rasûlallah, filanca zayıf... İsterseniz ona bir hayır yapın!” filan diye delâlet edin mânâsına gelebilir.

“—Beytü'l-mâlden, ganimet mallarından ona vermem için siz bana bildiriverin! Fakirler kimlerse, ben yardım edeyim diye bana aracı olun!” mânâsına gelebilir.

Bir de;

“—Ey ümmetim, eğer beni seviyorsanız, eğer Rasûlüllah’ın rızasını kazanayım diye düşünüyorsanız; benim rızamı kazanmanın yolu fakirlere yardım etmektedir. Onlara yardım edin, onların gönlünü alın; ben o zaman sizden hoşnud olurum!” mânâsına da gelebilir.

Onun için Allah bizi kendisinin rızasını kazananlardan, Rasûlüllah’ın rızasını, şefaatinin kazananlardan eylesin...

c. Ölen İçin Ağlamak

İkinci hadis-i şerif.

Bu da vefat halinde cenazeye ağlamak olur mu olmaz mı, yaka paça yırtmak olur mu olmaz mı? Bu konuda bir hadis-i şerif.

Abdullah ibn-i Abbas RA’ın rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz hanımlara hitâben buyurmuş ki:³

إِبْكِينَ وَإِيَّا كُنَّ وَنَعِيقَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ مَهْمَا كَانَ
مِنَ الْعَيْنِ وَالْقَلْبِ فَمِنَ اللَّهِ وَمِنَ الرَّحْمَةِ وَمَا
كَانَ مِنَ الْيَدِ وَاللِّسَانِ فَمِنَ الشَّيْطَانِ
(ابن سعد عن ابن عباس)

RE. 8/9 (*İbkîne, ve iyyâkünne ve naîka’ş-şeytân,*

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.237, no:2127; Heysemî, *Mecmaü’zZevâid*, c.III, s.107, no:4046; İbn-i Sa’d, *Tabakât*, c.III, s.399; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.622, no:42480; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.I, s.122, no:185.

feinnehû mehmâ kâne mine'l-ayni ve'l-kalbi femina'llâh ve mine'r-rahmeh, ve mâ kâne mine'l-yedi ve'l-lisân femine'ş-şeytân.)

(*İbkîne*) “Ağlayın, ağlayabilirsiniz.” İnsan teessüre kapılınca ağlar. Ağlamayın desem de ağlarsınız. Bu elinde olan bir şey değil.

(*Ve iyyâkünne ve naîka'ş-şeytân*) “Ağlayın ama sakın ha şeytanın feryadı gibi feryad çıkartmayın! Yâni bağırıp çağırmayın!

Vefat olunca ah, vah, çığlık, feryad, figan... Böyle şey yok, böyle yapmayın demek istiyor. Ağlayabilirsiniz, ağlamak elde olmayan bir şey olduğundan, ona Allah bir günah yazmaz. Ağlayın ama şeytanın feryadı gibi, çığlıkları gibi çığlık atmayın!

“—Ah beni bırakıp nereye gidiyorsun? Başıma bu da mı gelecekti?”

Çığlıklar, bayılmalar, ayılmalar... Yaka yırtmak, yüz yırtmak, tırnaklarıyla her tarafını kanatmak, göğsünü, bağrını yırtmak...

Bazı yerlerde buna benzer adetler var.

Diyor ki Peygamber Efendimiz:

“—Ağlayabilirsiniz ama şeytanın feryadı, sesi gibi, haykırması gibi ses çıkartmak yok... O doğru değil.”

Çünkü diyor, izah ediyor... Efendimiz halim selim idi. Her şeyi güzel güzel izah ederdi. Karşısındaki anlasın da, sebebini bilsin de ona göre hareket etsin diye.

(*Feinnehû mehmâ kâne mine'l-ayni*) “Çünkü,

ne zaman gözden gözyaşı çıkarsa, (ve'l-kalbi) gönülden, kalpten ağlamak gelirse, (femina'llàh ve mine'r-rahmeh) bu Allah'tandır ve Allah'ın yaratılıştan insana verdiği merhamet duygusundandır.”

Bir annenin evlâdı alınsa, aklı başından gider. Bir evlâdın anası, babası vefat ederse, onun da aklı başından gider. Kocasını ölse kadın üzülür, karısı ölse kocası üzülür. Alıştığından vazgeçmek, ayrılmak zordur.

Tabii hastalıklar oluyor, çeşitli şeyler oluyor, ayrılmak zor...

Ağlarsa, ağlamak ve kalpten üzülme Allah'tandır. Allah öyle yaratmış, insan tabiatını merhametli yaratmış, seviciler yaratmış. Böyle yakınlarını seviyor, ayrılmak zor geliyor. Ölüm hadisesine üzülüyor, ağlıyor.

(Ve mâ kâne mine'l-yedi ve'l-lisân) “Ama elinden ve dilinden olursa... Elden yaka yırtıyor, kendisine vuruyor, kendisini yumrukluyor. Ağzından feryad ediyor. Böyle elden ve dilden feryadlar, isyanlar çıkarsa, (femine's-şeytàn) o şeytandandır.”

Bu Allah'ın kişiye verdiği tabiattan değildir, şeytanın kışkırtmasından, vesvesesinden, tahrikindendir. Allah'a asî getirtmek içindir, Allah'ın sevmediği duruma düşürtmek içindir. O oyuna gelmemek lâzım! Kadere razı olmak lâzım!

الْحُكْمُ لِلَّهِ

(*El-hükümü li'llâh*) “Hüküm Allah’ındır.” demek lâzım.

“—Ne yapalım ömrü bu kadarmış. Allah ahiretini, abad eylesin, ma’mur eylesin, münevver eylesin, aydın eylesin... Kabri cennet bahçesi olsun... Allah cennetiyle, cemaliyle müşerref etsin... Size de sabır versin...” filân demek lâzım!

“—Ne yapalım, ölümlü dünya... İnsanoğlu doğar, büyür, bir

zaman gelir ölür.” diye teselli etmek lâzım. Ötekisinin de sakin olması lâzım!

İmanın gereği bu... Feryad, figan ve sâire doğru değil.

Bir de bunu âdetâ merasim haline getirmiş topluluklar vardır, kabileler vardır, milletler vardır. Çeşitli şiirler, mersiyeler okuyarak, ağıt, yas günlerce devam eder. Bunlar doğru değil.

Sabırlı olacak Müslüman, dayanıklı olacak, Allah’ın hükmüne razı olacak. Böyle âsî olmayacak.

Allah acı göstermesin... Sevdiklerimizle, arkadaşlarımızla, dostlarımızla hayırlı, uzun ömürler sürmeyi Rabbimiz nasib eylesin...

Ama birisi aramızdan ayrılırsa, ağlayabilir, üzülebilir insan, normal de, başka milletlerin yaptığı gibi feryadlar, figanlar, el yüz yırtmalar, yaka yırtmalar, kendi kendisini yumruklamalar, tokatlamalar vs. böyle şeyler yok... Bunlar İslâmî değil...

d. Hac Zamanı Kâbe'yi Misafirlere Bırakın!

Hacla ilgili hadîs-i şerîfi Deylemî, Enes RA'dan rivayet etmiş. Allah hacca gidenlerin haclarını kabul etsin, sebab-i duhul-u cennet

eylesin, tekrar gitmelerini nasip etsin. Hiç gitmemiş olanlara da hem haccın şartları olan zenginlik versin, sıhhat versin; hem de o mübarek beldeleri görmeyi, Resûlullah'ın gezdiği yerleri gezmeyi, kabrini ziyaret etmeyi, o ibadeti, o farizeyi de yerine getirmeyi nasip eylesin...

Hac kalabalık bir toplulukla olan bir ibadet. Biz burada konuşuyoruz, mescid tıklım tıklım dolu. Benim sırtımdan damlalar aşağı doğru damlıyor. Hissediyorum, belime dım diye arkadan damlıyor, süzülüyor. Muhakkak siz de öyle terliyorsunuz. Hacda da böyle olur. Hacda hava daha sıcak olur, burası gibi değil. İnsanlar terler, sıkışır, izdiham olur; ister istemez gönlü razı gelmese bile itilme kakılma, yere düşme olabilir. Tünel hadisesini biliyorsunuz, geçtiğimiz sene nasıl acı bir hadise oldu.

Peygamber Efendimiz diyor ki:⁴

أَبْلِغُوا أَهْلَ مَكَّةَ وَالْمُجَاوِرِينَ أَنْ يُخَلُّوا بَيْنَ

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.99, no:325; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.54, no:12024; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.122, no:186.

الْحُجَّاجِ وَبَيْنَ الطَّوَافِ وَالْحَجَرِ الْأَسْوَدِ وَمَقَامِ
إِبْرَاهِيمَ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ مِنْ عَشْرِ يَبْقَيْنَ مِنْ ذِي
الْقَعْدَةِ إِلَى يَوْمِ الصَّدْرِ

(الديلمى عن أنس)

RE. 8/10 (*Ebliğû ehle mekkete ve'l-mücavirîne, en yuhallû beyne'l-huccâci ve beyne't-tavâfi, ve'l-haceri'l-esvedî, ve makàm-ı ibrâhîme, ve saffe'l-evvel, min aşrin yebkayne min zilka'deti, ilâ yevmi's-sader.*)

(*Ebliğû ehle mekkete ve'l-mücavirîne*)
“Mekke'nin yerli ahalisine ve Mekke'ye yerleşmiş, oraya mücavir olmuş kimselere benden tebliğ edin, bildirin ki hacılara fırsat versinler. (*En yuhallû beyne'l-huccâci ve beyne't-tavâfi*) Hacılarla tavafı, (*ve'l-haceri'l-esvedî*) Hâcer-i Esved'i, (*ve makàm-ı ibrâhîme*) Makàm-ı İbrâhim'i, (*ve saffe'l-evvel*) ve ilk saf arasını kendileri işgal etmesinler, aradan çekilsinler, boş bıraksınlar. Hacılara onlara kavuşmaya fırsat hazırlasınlar, hacıların onları yapmalarına yardımcı olsunlar! (*Min aşrin yebkayne min zilka'deti, ilâ yevmi's-sader.*) Zilkade'nin 20'inci gününden itibaren bayram gününe kadar, hacılar için serbest bıraksınlar.”

Şöyle denmiş oluyor: Ey Mekkeliler! Siz zaten bu Beyt-i Şerîf'i her zaman tavaf ediyorsunuz bu Hâcerü'l-Esved'i تنها zamanda kaç defa öpmüşsünüzdür. Bu hacı zavallı; ömründe bir defa buraya geldi bir daha ya gelir ya gelemez.

İzdiham etmeyin, siz kenarda arkalarda durun, bu hacı efendiler gelsin tavafı rahatlıkla yapsınlar. Siz izdiham yapmayın. Tavafı bunlar rahatlıkla yapsın, Hâcerü'l-Esved'i rahatlıkla öpsünler, Makâm-ı İbrâhim'de bulunsunlar, namaz kılsınlar ve ilk safları bunlara verin. Biz Mekke ahalsiyiz, filan diye oraları işgal etmeyin!

Hakikaten mühim bir tavsiye-i Nebeviyye... Onlar izdiham edince misafirlere yer kalmaz, misafirlere bu işleri yapma imkânı kalmaz. Onlar biraz anlayış gösterecek. Evet, ilk safın sevabı çok ama geriye çekilip Rasûlüllah'ın tavsiyesini tutmanın sevabı daha çok! Hem kardeşini tercih etmek, ona ikramda bulunmak, gelen ziyaretçiye ikramda bulunmuş olmak; o da bir fedakârlık olması dolayısıyla onun da sevabı daha fazla. O bakımdan Peygamber SAS böyle bir tavsiyede bulunmuş.

Bilinmeyen bazı kelimeler olabilir:

Mücavir ne demek? *Mücavir*, Mekke'ye veya Medine'ye oranın ahalsi değilken dışardan gelip yerleşmiş kimseye derler. Kendisi Yemen'den, Irak'tan, Şam'dan veya Türkiye'den ömrüm burada geçsin filan diye gitmiş oraya yerleşmiş. Ona mücavir derler.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız Rh.A de son senelerinde böyle bir arzu izhar etti, cennetmekân. Geçen gün babam anlattı:

Hatta bir gün camiden çıkmış, eve doğru gidecek yerde aksi istikamete kapıya doğru gitmiş. Sonra birden dönmüş, cemaat de halka

olmuşlar:

“—Biz Medine-i Münevvere’ye gidelim yerleşelim, mücavir olalım.” demiş. Âcizane bendenizi zikrederek de; “Esad da burada bu vazifeyi yapın!” diye konuşmuş.

Babam da:

“—Efendim, sizensiz bu olur mu? Siz giderseniz bu iş olur mu? Esad bu işi yapar mı yapabilir mi?” diye sormuş.

“—Hem de pek âlâ olur, hem de pekâlâ olur, hem de pekâlâ olur!” demiş.

Niyeti öyleydi. Bir de ben en son seneler onunla beraber hacca gidenlerden duydum. Kendim Ankara’daydım, bilemiyorum. Vefat ettiği senede Mehmed Zahid Kotku Hocamız Rh.A şöyle demiş:

“—Bu Medine’de kalmak da güzel ama, insanın kendi beldesinde arkadaşlarının, yakınlarının ziyaretine mazhar olması da fena değil.” demiş.

Medine-i Münevvere’den hasta geldi. Mübarek, bir perşembe günü geldi. Ayakta geldi, bir hafta içinde hastalığı şiddetlendi. Ertesi perşembe Hakk’ın rahmetine kavuştu. Kabri Süleymaniye’de... El-hamdü li’llâh şimdi ihvânımız, onun bütün sevenleri Türkiye’nin neresinden gelse ziyaret ediyor, görüyor.

Medine-i Münevvere’de kalsaydı, uzak olduğu için birçok kimse mahrum olacaktı. Yine bizi sevdiğinden, orada kalmak yerine burayı tercih etmiş oluyor. Allah büyüklerimizizin şefaatlerine nail eylesin...

e. Fakirlerin Elinden Tutun!

Hız. Ali Efendimiz'den ve Ebû'd-Derdâ Efendimiz'den RA rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf, Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:⁵

أَبْلِغُوا حَاجَةَ مَنْ لَا يَسْتَطِيعُ إِبْلَاغَ حَاجَتِهِ فَمَنْ
أَبْلَغَ سُلْطَانًا حَاجَةَ مَنْ لَا يَسْتَطِيعُ إِبْلَاغَهَا ثَبَّتَ
اللَّهُ قَدَمَيْهِ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(طب. عن أبي الدَّرْدَاءِ)

RE. 8/11 (*Ebliğû hâcete men lâ yestatîu iblâğa hâcetihi, femen ebleğa sultânen hâcete men lâ yestatîu iblâğehâ, sebbeta'llâhü kademeyhi ale's-sırâti yevme'l-kıyâmeh.*)

(*Ebliğû*) “Tebliğ edin, duyurun, haber verin! (*Hâcete men lâ yestatîu iblâğa hâcetihi*) “İhtiyaçlılık durumunu, muhtaçlık durumunu ilgili mercilere duyurmaya güç yetiremeyen, imkânı olmayan, söyleyemeyen, hakkını arayamayan, isteyemeyen insanların ihtiyaç durumunu ilgili mercilere gidin, duyurun, haber verin! (*Femen ebleğa sultânen*) Çünkü kim bir valiye, devlet başkanına, sorumlu kişiye, müdüre veya bir güç kuvvet sahibi kişiye bildirirse...”

Sultan, elinde sulta olan, güç kuvvet, iktidar, mal mülk olan, emir ve ferman kendisinde olan kimse demek. Kim böyle bir mercie, böyle bir

⁵ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.1, s.50; Hız. Ali RA'dan.

Sehavî, *Makâsîdü'l-Âliyye*, c.1, s.50, no:11; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.30, no:43; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.1, s.123, no:187.

şahsa, kendi ihtiyacını bile götürüp söyleyecek durumda olamayan, hacetini, ihtiyacını bildiremeyen kimsenin hâlini götürüp bildirirse; Allah bu bildiren kulun iki ayağını kıyamet gününde sırat üzerinde kaydırmaz, sağlam bastırtır, sıratı sağlam geçer, cennete varır!”

Muhterem kardeşlerim! İnsan düşünebilir ki:

“—Ah zengin olsam neler yapardım. Kesem dolu olsaydı ne hayırlar yapardım...”

İnsanın parası olmadığı zaman da hayır yapma imkânı var. Her zaman parayla değil; birisinin ihtiyacını, o ihtiyacı karşılayacak yere söylemek bile sıratla ayağının kaymamasına, sıratı geçmesine, cennete girmesine sebep oluyor.

Allah; müslüman kardeşine yardım etti, muhtacı bildirdi diye ayağını kaydırmayacak. Onun için siz de bizlere ve başka imkânı olan kimselere; “Bizim mahallemizde gerçekten namuslu bir fakir var; istismarcı değil, yalancı, uydurmacı değil...” filan diye bildirin. Biz de zenginlere, imkânı olanlara nakledelim, böylece aracılar da sevap kazanıyor. İnsan parası olmasa bile böyle bir aracı olduğu için sevap kazanıyor.

Bir de latife yollu bir şey anlatayım:

Sahabeden bir zât-ı muhterem varmış. Diyelim ki Medine-i Münevvere'nin çarşısında pazarında turfanda bir meyve çıktı. İlk defa hurma çıktı, üzüm çıktı ilk defa incir çıktı geldi veyahut o zamana kadar bahçelerde yoktu, daha olmamış fakat birisi getirmiş, turfanda bir meyve. Onu kaparmış, aldığı gibi Rasûlüllah'a getirmiş:

“—Buyur yâ Rasûlallah!”

Kapar dediği tabii, görmeden değil; eline almış, Rasûlüllah’a gelirmiş:

“—Buyur yâ Rasûlallah.”

Arkasından mal sahibi de gelince:

“—Yâ Rasûlallah, parasını mal sahibine ver. Benim gücüm yetmiyor, param yok ama bu turfanda şeyin sizin tarafınızdan yenilmesini istiyorum.” dermiş.

Efendimiz de gülermiş, tabii getirilen şeyin parasını da ödermiş. Ona da herhalde sevgi izhar ediyordu. Sevgiden olunca, insan hani elinde parası pulu olmasa bile bak neler yapabiliyor, sevgisini jestiyle gösteriyor. Bakışıyla bile belli eder. Seven insanın bakışından belli olur, davranışından, duruşundan belli olur.

“—Bu adam falancayı seviyor, bu adam filancaya kızıyor...”

Kızgınlık da belli olur, nefret de, kin de, sevgi de belli olur. Allah iyi insanları sevmeyi, doğru sevgilerle içimizi doldurmayı bizlere nasib etsin... Demek ki yardım edeceğiz.

g. Alışverişin Usulleri

Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA, daha başka kaynaklar ve râviler rivayet etmişler. Peygamber Efendimiz burada da buyuruyor ki:⁶

⁶ Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.339, no:10638; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.I, s.123, no:188.

أَبْلِغُوا عَنِّي أَرْبَعَ خِصَالٍ لَا يَصِحُّ شَرْطَانِ فِي بَيْعٍ
وَلَا بَيْعٍ وَسَلْفٍ وَلَا بَيْعٍ مَا لَمْ يَمْلِكْ وَلَا رِبْحُ مَا
لَمْ يُضْمِنْ

(ق. عن ابن عمرو)

RE. 8/12 (*Ebliğü annî erbaa hısâlin lâ yesıhhu şartâni fî bey'in ve lâ bey'a ve selef, ve lâ bey'a mâ lem yemlikü, ve lâ rıbhü mâ lem yudminü.*) (*Ebliğü*) “O gittiğin yerdeki müslümanlara, insanlara benden bildir.”

Demekki, Peygamber Efendimiz'in sahabesinden bir kişi [*Attâb ibn-i Esid*] bir kabileye gidecek, bir yere [*Mekke'ye*] gönderiliyor. Diyelim ki buradan kalkacak falanca kabileye gidecek, köyüne gidecek, kabilesine kavminin arasına gidecek. Peygamber Efendimiz:

“Onlara benden bildir ki benim emrettiğimi, söylediğimi onlara bildir. (*Erbaa hısâlin*) Dört konuyu onlara söyle:

1. (*Lâ yesıhhu şartâni fî bey'in*) “Bir alışverişte iki tane şart olmaz.”

Alışverişte iki tane şart olmaz, bir sürü şart da olmaz. Alışveriş; aldım, sattım dersin biter.

“—Ben bunu alacağım da sen de bana evini şu kadar kiraya vereceksin; ben bunu alacağım da sen de benim şu malımı şu fiyata alacaksın...”

Olmadı! İşleri birbirine karıştırma, iki şart olmaz. Bu iş bitsin; aldım, verdim. Fiyatını konuş, al ver, bitsin. İslâm her şeyi sade yapmayı

seviyor. Karşılıklı bir alışverişte birtakım şartlar koşmak...

Ankara'ya gittiğim zaman kiralık ev arıyorum -ben öyle bilmiyordum, ilk defa duydum- bulamadım. Ayaklarımın altı kabardı, ayaklarıma kara sular indi. Birisi dedi ki;

“—Bu ev yirmi bin liraya.” Ben de;

“—Ne kadar ucuz bir apartman dairesi, ben bunu borçlanır alırım...” filan dedim.

Sonra akşam arkadaşlara anlattım:

“—Yirmi bin liraya bir apartman dairesi buldum.” filan dedim. Dediler ki;

“—Hocam, o öyle değildir. Nasıl, anlat bakalım...”

“—O senden borç para istiyor, ev parasız, ev kira verilmeyecek, borç faizsiz olacak...” filan, bir karmaşık şey.

Böyle şey yok! Bir alışverişte iki şart veya daha fazla şart olmaz. Bir şartla şu fiyatla şunu verirsen şu şöyle olur, diyecek, işi bitirecek. Alışverişin faize kaymaması, başka şeylere bulaşmaması için net olması bildirilmiş oluyor.

2. (*Ve lâ bey'a ve selefe*) “Borç vermek suretiyle alışveriş de olmaz.”

İzahta diyor ki:

“—Ben sana bu elbiseyi on dirhemle sattım ama sen de önümüzdeki seneye bana şu kadar dirhem, şu kadar sa' şeyi vermen şartıyla!” filan diye ilerde parasını vermek suretiyle alışveriş de olmaz.

Ama bu, taksitle alışverişten farklı. Taksitle alışveriş oluyor. Peygamber SAS bizzat kendisi de parasını peyderpey ödemek şartıyla bazı mallar almış.

Üçüncüsü:

(Ve lâ bey'a mâ lem yemlikü) “Kişi sahip olmadığı şeyi satamaz.” Meselâ:

“—Avı sattım.”

Av ortada yok ki! Buna benzer şeyler yapılıyor.

“—Bu ormanın avını sana sattım, bu gölün avlanma hakkını şu kadara sattım.”

Ortada ne kadar olduğu belli değil, bu satış câiz olmuyor. Elde olmayan bir şeyi satmak olmuyor.

Meselâ, adamın kölesi kaçmış, firar etmiş:

“—Kölemi sana sattım.”

Kölen elinde değil ki, satamazsın. Kaçmış; ya yakalanır ya yakalanmaz. Böyle bir satış geçerli olmuyor.

(Ve lâ rıbhü mâ len yüdminü) “Bir de elde etmediği, zâmin olmadığı şeyden fayda ve kazanç da sağlayamaz.”

Meselâ, bir inek aldı. Henüz daha kendisine teslim edilmeden sütünden istifade edemez. Mesuliyet kendisine geçecek, kendisi zâmin olacak, ondan sonra istifade eder. Onu almadan, faydasından istifade etmeye devam etmek olmaz.

Bunların hepsi faize kaçan, Araplar arasındaki fasit, bozuk alışveriş şekilleri. Peygamber SAS

Hazretleri bunları uygun görmediğini bildirmiş oluyor.

Dımaşk'ın, Şam'ın Emeviye Camii var, o caminin Abdurrezzak Efendi diye çok muhterem bir imamı var. Türkçe de biliyor, zaman zaman buralara da ziyarete geliyor. Medine-i Münevvere'de de karşılaştık. Hanefî fıkhnı gayet güzel biliyor; gayet alim, fâzıl, hafızasına kitapları yerleştirmiş, ezberinde çok mâlumat olan mübarek bir zât. Allah razı olsun...

O bana dedi ki;

“—Hocam, sizin caminizde fıkıh kitabı da okutsanıza!”

Fıkıh ne demek? Hangi şey helâldir, hangi şey haramdır? Zekât nasıl verilecek? Ticaret nasıl yapılacak? Borçlanma, miras vs. Yâni, “İslâm hukukunun ahkâmını da ders olarak anlatsana!” dedi.

Dedim ki;

“—Biz bu dersi hocalarımızdan an'ane olarak, töre olarak öyle anlatıyoruz. Bu kitabı yazan şahıs Hocamız'a icazet vermiş. Mehmed Zâhid Kotku Hocamız da bize icazet verdi. Biz size böyle naklediyoruz. Hadîs-i şerifin anlatım usulüne uygun olarak, biz bu dersi böyle yapıyoruz. Öyle bir dersi başlatmak uygun olabilir ama bundan vazgeçemeyiz. Hocamız'ın tavsiyesidir, bu hadîs-i şerifleri okuyacağız.”

Ayrıca da dedim ki:

“—Hadîs-i şerifleri anlamak, dinlemek, anlatmak tatlı ve kolaydır. Çünkü Peygamber

Efendimiz'in hayatından bir sahne söylüyorsun, o da anlıyor. Söyleyen kolay söylüyor, anlayan kolay anlıyor. Ama fıkıh incedir. Uzun detayı vardır ve mücerrettir. Onları anlamak biraz zor olur. Biz fıkıh dersi anlatmaya kalksak, bizim caminin cemaati onda bire iner. Anlamaz ki! Dinler. 'Esad Hoca bir fıkıh dersi verecekmiş galiba.' filan diye bir kere gelir, ikincide, üçüncüde; 'Vallahi aklım almıyor, neyse ben hadis dersine gideyim de bu fıkıh dersi başkasına kalsın...' demeye başlar. Onun için okutmuyoruz."

"—Yok, siz her ne pahasına olursa olsun okutursanız iyi olur." dedi.

Ben de aynı kanaatteyim.

"—Fıkıh, insanın lehine ve aleyhine olan ahkâmı bilmesidir." diye tarif ediyorlar.

"—Sen cenneti kazanacaksın, Allah'ın rızasını kazanacaksın veya kaybedeceksin. Ticaret yapıyorsun, alışverişin doğru mu? Maaşın hak mı bâtıl mı? Helal mi yiyorsun haram mı yiyorsun? Yaptığın iş doğru mu yanlış mı? Hayır yapıyorum diye yaptığın şeyler iyi mi kötü mü? Mum yakmak var mı yok mu, hurafe mi?.."

Bunların hepsini tabii fıkıhtan okumakta, öğrenmekte büyük faydalar var. Tabii yaşlılar, Arapça bilmeyen insanlar belki zorluk çekebilir ama gençlerin hiç olmazsa muhtasar dediğimiz küçük bir fıkıh kitabını okuması çok yerinde olur.

Ben ilk önce sizlere, eğer hiç bilginiz yoksa eski Diyanet İşleri başkanlarından Ahmed Hamdi

Akseki merhumun, *İslâm Dini* diye bir kitabı var. Bir parmak, müslüman bir kere bunu bitirsin. Baştan sona bir okusun, İslâm neymiş bunu bir anlasın.

İkincisi, bizim Fikri Yavuz kardeşimizin, dostumuzun *Muamelâtlı İslâm Fıkhı ve Hukuku* diye bir kitabı var. Baştan sona içinde bütün bahisler, fıkhın bahisleri yer almış oluyor. Onu da bir öğrensin. Bakalım malı nasıl taksim etmek lazım, zekât nasıl verilecek, kim verecek kim vermeyecek, kim alabilir, nerelere nasıl verilebilir?..

Meselâ zekâta bizim Hanefî fıkhımızda şarttır, zekâtı mutlaka fakirin eline vereceksin. Temlik şartı var. Zekât eline geçecek, fakirin malı olacak. Eline vermezsen zekât olmuyor. Ölünün kefenlenmesine harcanamıyor, camiye harcanamıyor, falanca şeye harcanamıyor.

“—Mutfakta ben kazan kaynatırım, çocukların işleri görülür.” Olmaz. Fakire vereceksin, temlik şartı var.

Mesela şimdi birçok kimse bu şartı bilmiyor:

“—Ver bana zekâtı, sen ver de ötesine karışma!”

İyi ama bak Hanefî fıkhına göre olmuyor, kişiye verilmeyince olmuyor. Yanlış işler yapılıyor. Mesela;

“—Bir yurdun mutfağının masrafına sarf ederim, kirasına veririm...”

Veremezsin! Verirsen borçlanırsın. O zekât senin boynunda borç olur, Allah senden sorar.

Ne yapacaksın? O yurtta kalan bütün talebelere

o parayı vereceksin ama diyeceksin ki:

“—Bu yurt paralıdır, her ay 50-100-200 bin lira vereceksiniz! O verecek, sana borçlu olacak. Aksi takdirde eline geçmezse zekât olmaz.”

Fıkıh ilminin ahkâmı insana ter döktürtür. Ama kıymetli ilimdir, en kıymetli ilimdir. Allah bir insanı sevdi mi onu dinde fakih, bilgili, dinin ahkâmını iyi bilen, iyi sezen kimse hâline getirirmiş.

Allah bizi de dinde fakih eylesin... Hakkı hak olarak görüp ona uymayı nasib eylesin... Bâtlı bâtlı olarak görüp ondan korunmayı nasib eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Mevlid Kandili münasebetiyle sevinçlere gark olduğumuz Rasûlüllah Efendimiz’e ahirette bizleri komşu eylesin...

Fâtiha-i Şerîfe mea’l-Besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN
30. 09. 1990 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

